

අභිධර්ම පියකය

විභවිගජපකරණං> පටිච්චසමුප්පාද> සුත්තන්තභාජනියං

347. අවිජ්ජාපච්චයා සඬ්ඛාරා, සඬ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සළායතනං, සළායතනපච්චයා එස්සො, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛදෝමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති, එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

347. අවිද්‍යාප්‍රත්‍යයෙන් සංස්කාරයෝ වෙති, සංස්කාරප්‍රත්‍යයෙන් (විපාක) විඤානය වෙයි, විඤානප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූපය වෙයි, නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් ෂඩායතනය වෙයි, ෂඩායතනප්‍රත්‍යයෙන් ස්පඨිය වෙයි, ස්පඨිප්‍රත්‍යයෙන් වේදනාව වෙයි, වේදනාප්‍රත්‍යයෙන් තෘෂ්ණාව වෙයි, තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයෙන් උපාදානය වෙයි, උපාදානප්‍රත්‍යයෙන් (උපප්‍රාප්ති) භවය වෙයි, (කම්) භවප්‍රත්‍යයෙන් ජාතිය වෙති, ජාතිප්‍රත්‍යයෙන් ජරා-මරණ ද සෝකපරිදේවදුක්ඛදෝමනස්සුපායාසයෝ ද වෙත්. මෙසේ තෙල සියලු දුඃඛස්කන්ධයාගේ ඉපදීම වේ.

348. තඤ්ඤාතමා අවිජ්ජා: දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං, අයං වුවච්ඡි අවිජ්ජා.

348. එහි අවිද්‍යා කවර යත්: දුඃඛසත්‍යයෙහි නො දැනීම ය, දුඃඛසමුදයසත්‍යයෙහි නො දැනීම ය, දුඃඛනිරෝධසත්‍යයෙහි නො දැනීම ය, දුඃඛනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදාසත්‍යයෙහි නො දැනීම යි. මේ අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ.

තඤ්ඤාතමෙ අවිජ්ජාපච්චයා සඬ්ඛාරා: පුඤ්ඤාභිසංඛාරො අපුඤ්ඤාභිසංඛාරො ආනෙඤ්ජාභිසංඛාරො කායසංඛාරො චරිසංඛාරො චිත්තසංඛාරො.

එහි අවිද්‍යාප්‍රත්‍යයෙන් (උපාදාන) සංස්කාරයෝ කවරහ යත්: පුණ්‍යාභිසංස්කාර ය, අපුණ්‍යාභිසංස්කාර ය, ආනෙඤ්ජාභිසංස්කාර ය, කායසංස්කාර ය, චාක්ඛසංස්කාරය, චිත්තසංස්කාර යි.

තඤ්ඤාතමො පුඤ්ඤාභිසංඛාරො: කුසලාවෙනනා කාමාවචරා රූපාවචරා දානමයා සීලමයා භාවනාමයා, අයං වුවච්ඡි පුඤ්ඤාභිසංඛාරො.

එහි පුණ්‍යාභිසංස්කාර කවරෙ යත්: දානමය වූ ද ශීලමය වූ ද භාවනාමය වූ ද කාමාවචර වූ රූපාවචර වූ කුසලාවෙනනා යි. මේ පුණ්‍යාභිසංස්කාර යි කියනු ලැබේ.

තඤ්ඤානුසාරී අප්‍රසංගිකානුසාරී: අප්‍රසංගිකානුසාරී, අයං වුච්චති අප්‍රසංගිකානුසාරී.

එහි අප්‍රසංගිකානුසාරීකාර කවරෙ යත්: කාමාවචර අකුශලචේතනා යි. මේ අප්‍රසංගිකානුසාරී යි කියනු ලැබේ.

තඤ්ඤානුසාරී ආනන්දජානිසංඝානුසාරී: කුසලානුසාරී, අයං වුච්චති ආනන්දජානිසංඝානුසාරී.

එහි ආනන්දජානිසංඝානුසාරීකාර කවරෙ යත්: අරුපාවචර කුශලචේතනා යි. මේ ආනන්දජානිසංඝානුසාරී යි කියනු ලැබේ.

තඤ්ඤානුසාරී කායසංඝානුසාරී: කායසංඝානුසාරී, වායුසංඝානුසාරී, මනෝසංඝානුසාරී විත්තසංඝානුසාරී. ඉමෙ වුච්චන්ති අවිජ්ජාපච්චයා සංඝානුසාරී.

එහි කායසංඝානුසාරීකාර කවරෙ යත්: කායසංඝානුසාරීකාර ය, වායුසංඝානුසාරීකාර ය, මනෝසංඝානුසාරීකාර ය, විත්තසංඝානුසාරීකාර ය. මොහු අවිජ්ජාප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා සංඝානුසාරී යි කියනු ලැබේ.

349. තඤ්ඤානුසාරී සංඝානුසාරී: වස්තුවිඤ්ඤානුසාරී, සංඝානුසාරී, භූතවිඤ්ඤානුසාරී, ජීවිතවිඤ්ඤානුසාරී, කායවිඤ්ඤානුසාරී, මනෝවිඤ්ඤානුසාරී, ඉදං වුච්චති සංඝානුසාරී.

349. එහි සංඝානුසාරීකාරයෙන් උපදනා විඤ්ඤානුසාරී කවරෙ යත්: වස්තුවිඤ්ඤානුසාරී, භූතවිඤ්ඤානුසාරී, ජීවිතවිඤ්ඤානුසාරී, කායවිඤ්ඤානුසාරී, මනෝවිඤ්ඤානුසාරී ය. මේ සංඝානුසාරීකාරයෙන් උපදනා ‘විඤ්ඤානුසාරී’ යි කියනු ලැබේ.

350. තඤ්ඤානුසාරී විඤ්ඤානුසාරී: අනිත්තං, අනිත්තං රූපං.

350. එහි විඤ්ඤානුසාරීකාරයෙන් උපදනා නාමරූප කවරෙ යත්: නාමයෙකි අනිත්තං, රූපයෙකි අනිත්තං.

තඤ්ඤානුසාරී නාමං: වේදනාසංඝානුසාරී, සංඝානුසාරී, භූතවිඤ්ඤානුසාරී, ඉදං වුච්චති නාමං.

එහි නාම කවරෙ යත්: වේදනාසංඝානුසාරී, සංඝානුසාරී, භූතවිඤ්ඤානුසාරී ය. මේ ‘නාම’ යි කියනු ලැබේ.

තඤ්ඤානුසාරී රූපං: වස්තුවිඤ්ඤානුසාරී, භූතවිඤ්ඤානුසාරී, ජීවිතවිඤ්ඤානුසාරී, කායවිඤ්ඤානුසාරී, මනෝවිඤ්ඤානුසාරී, ඉදං වුච්චති රූපං. ඉති ඉදං ව නාමං ඉදං ව රූපං, ඉදං වුච්චති විඤ්ඤානුසාරී නාමරූපං.

එහි රූප කවරෙ යත්: සතර මහාභූතයෝ ද සතර මහාභූතයන් නිසා උපන් රූපය දැ යි මේ ‘රූප’ යි කියනු ලැබේ. මෙසේ මේ නාමය ද මේ රූපය දැ යි මේ විඥානප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ‘නාමරූප’ යි කියනු ලැබේ.

351. තඤ්ඤා කතමං නාමරූපපච්චයා සලායතනං: චක්ඛායතනං සොත්තායතනං ඝාතායතනං ජීවිහායතනං කායායතනං මනායතනං, ඉදං වූච්චති නාමරූපපච්චයා සලායතනං.

351. එහි නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ඡායායතන කවරෙ යත්: චක්ඛායතන ය, සොත්තායතන ය, ඝාතායතන ය, ජීවිහායතන ය, කායායතන ය, මනායතන යි. මේ නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ඡායායතන යි කියනු ලැබේ.

352. තඤ්ඤා කතමො සලායතනපච්චයා එස්සො: චක්ඛුසම්ඵස්සො සොත්තසම්ඵස්සො ඝාතසම්ඵස්සො ජීවිහසම්ඵස්සො කායසම්ඵස්සො මනෝසම්ඵස්සො, අයං වූච්චති සලායතනපච්චයා එස්සො.

352. එහි ඡායායතනප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ස්පෘශ්‍ය කවරෙ යත්: චක්ඛුසම්ඵස්ස ය, සොත්තසම්ඵස්ස ය, ඝාතසම්ඵස්ස ය, ජීවිහසම්ඵස්ස , කායසම්ඵස්ස ය, මනෝසම්ඵස්ස යි. මේ ඡායායතනප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ස්පෘශ්‍ය යි කියනු ලැබේ.

353. තඤ්ඤා කතමා එස්සපච්චයා වෙදනා: චක්ඛුසම්ඵස්සජා වෙදනා සොත්තසම්ඵස්සජා වෙදනා ඝාතසම්ඵස්සජා වෙදනා ජීවිහසම්ඵස්සජා වෙදනා කායසම්ඵස්සජා වෙදනා මනෝසම්ඵස්සජා වෙදනා, අයං වූච්චති එස්සපච්චයා වෙදනා.

353. එහි ස්පෘශ්‍යප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා වේදනා කවර යත්: චක්ඛුසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා ය, සොත්තසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා ය, ඝාතසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා ය, ජීවිහසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා ය, කායසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා ය, මනෝසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා යි. මේ ස්පෘශ්‍යප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා වේදනා යි කියනු ලැබේ.

354. තඤ්ඤා කතමා වෙදනාපච්චයා තණ්හා: රූපතණ්හා සද්දතණ්හා ගන්ධතණ්හා රසතණ්හා ථොට්ඨබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා, අයං වූච්චති වෙදනාපච්චයා තණ්හා.

354. එහි වේදනාප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා තෘෂ්ණා කවර යත්: රූපතෘෂ්ණා ය, ශබ්දතෘෂ්ණා ය, ගන්ධතෘෂ්ණා ය, රසතෘෂ්ණාය, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාතෘෂ්ණා ය, ධර්මතෘෂ්ණා යි. මේ වේදනාප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා තෘෂ්ණා යි කියනු ලැබේ.

355. තඤ්ඤා කතමං තණ්හාපච්චයා උපාදානං: කාමුපාදානං දිට්ඨුපාදානං සීලබ්බතුපාදානං අත්තවාදුපාදානං, ඉදං වූච්චති තණ්හාපච්චයා උපාදානං.

355. එහි තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා උපාදාන කවරෙ යත්: කාමොපාදාන ය, දෘෂ්ට්‍යාපාදාන ය, ශීලව්‍රතොපාදාන ය, ආත්මවාදෝපාදාන යි. මේ තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා උපාදාන යි කියනු ලැබේ.

356. තඤ්ඤා කතමො උපාදානපච්චයා භවො: භවො දුට්ඨො. අඤ්ඤා කම්මභවො අඤ්ඤා උප්පත්තිභවො.

356. එහි උපාදානප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා භවය කවරෙ යත්: භවය ද්විප්‍රකාරයෙන් වෙයි: කම්මභවයෙක් ඇත, උපප්‍රාප්තිභවයෙක් ඇති.

තඤ්ඤා කතමො කම්මභවො: පුඤ්ඤාභිසංඛාරො අපුඤ්ඤාභිසංඛාරො ආනෙඤ්ජාභිසංඛාරො, අයං වුච්චති කම්මභවො. සබ්බමිපි භවගාමීකම්මං කම්මභාවො.

එහි කම්මභව කවරෙ යත්: පුණ්‍යාභිසංස්කාර ය, අපුණ්‍යාභිසංස්කාර ය, ආනෙඤ්ජාභිසංස්කාර යි. මේ කම්මභව යි කියනු ලැබේ. හැම භවගාමීකම්මය කම්මභව වේ.

තඤ්ඤා කතමො උප්පත්තිභවො: කාමභවො රූපභවො අරූපභවො සඤ්ඤාභවො අසඤ්ඤාභවො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවො එකවොකාරභවො චතුරවොකාරභවො පඤ්චවොකාරභවො, අයං වුච්චති උප්පත්තිභවො. අයං වුච්චති උපාදානපච්චයා භවො.

එහි උපප්‍රාප්තිභව කවරෙ යත්: කාමභව ය, රූපභව ය, අරූපභව ය, සංඥාභව ය, අසංඥාභව ය, නෙවසංඥානාසංඥා භව ය, ඒකවොකාරභව ය, චතුරවොකාරභව ය, පඤ්චවොකාරභව යි, මේ උපප්‍රාප්තිභව යි කියනු ලැබේ. මේ උපාදානප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා භව යි කියනු ලැබේ.

357. තඤ්ඤා භවපච්චයා ජාති: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්තනිකායෙ ජාති සඤ්ජාති ඔක්කන්ති අභිනිබ්බන්ති ඛ්‍යාතං පාතුභාවො ආයතනානං පටිලාභො. අයං වුච්චති භවපච්චයා ජාති.

357. එහි භවප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ජාති කවරෙ යත්: ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ ඒ ඒ සත්ත්වනිකායෙයෙහි යම් ඉපැද්මෙක් (පරිපූර්ණායතණ විසින්) මොනොවට ඉපැද්මෙක් අවක්‍රාන්තියෙක් වෙසෙසින් ඉපැද්මෙක් ස්කන්ධයන්ගේ පහළ වීමෙක් ආයතනයන්ගේ ප්‍රතිලාභයෙක් වේ ද, මේ භවප්‍රත්‍යයෙන් ජාති යි කියනු ලැබේ.

358. තඤ්ඤා ජාතිපච්චයා ජරාමරණං: අඤ්ඤා ජරා, අඤ්ඤා මරණං.

358. එහි ජාතිප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ජරාමරණ කවරෙ යත්: ජරායෙක් ඇත, මරණයෙක් ඇති.

තඤ්ඤා ජරා: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්තනිකායෙ ජරා ජීරණතා ඛණ්ඩිච්චං පාලිච්චං වලිත්තවතා ආයුතො සංභාති ඉඤ්ජියානං පරිපාකො. අයං වුච්චති ජරා.

එහි ජරා කවර යත්: ඒ ඒ සත්ත්වනිකායෙහි ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ යම් දිරිමෙක් දිරනඅයුරෙක් බණ්ඩිත බවෙක් පැසුණු බවෙක් රැලිනැගුණු සම ඇති බවෙක් ආයුෂයාගේ පිරිහීමෙක් ඉඳුරන් මිහි කිරීමෙක් වේ ද, මේ ජරා යි කියනු ලැබේ.

තඤ්ඤා මරණං: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තම්භා තම්භා සත්ත්වනිකායා චුති වචනතා හෙදො අන්තරධානං මච්චු මරණං කාලකිරියා බ්‍යාධානං හෙදො කලෙබරස්ස නික්බෙපො ජීවිතින්ද්‍රියස්ස උපච්ඡෙදො. ඉදං චුච්චති මරණං. ඉති අයං ව ජරා ඉදං ව මරණං, ඉදං චුච්චති ජාතිපච්චයා ජරාමරණං.

එහි මරණ කවරෙ යත්: ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ ඒ ඒ සත්ත්වනිකායයෙන් යම් ව්‍යුතියෙක් ව්‍යුත වන බවෙක් බිඳීමෙක් අතුරුදහන් වීමෙක් මෘත්‍යුසංඛ්‍යාත මරණයෙක් කලුරිය කිරීමෙක් ස්කන්ධයන්ගේ බිඳීමෙක් කලෙවරයාගේ බහා තැබීමෙක් ජීවිතේන්ද්‍රියයාගේ සිඳීමෙක් වේ ද, මේ මරණ යි කියනු ලැබේ. මෙසේ මේ ජරාව ද මේ මරණය දැ යි මේ ජාතිප්‍රත්‍යයෙන් උපදනා ජරාමරණ යි කියනු ලැබේ.

359. තඤ්ඤා මො සොකො: ඤාතිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, භොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, රොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, සීලව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, දිට්ඨිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන ව්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස සොකො සොචනා සොචිතත්තං අන්තොසොකො අන්තොපරිසොකො චෙතසො පරිජ්ඣායනා දොමනස්සං සොකසල්ලං, අයං චුච්චති සොකො.

359. එහි ශෝක කවරෙ යත්: ඤාතිව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි භෝගව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි රෝගව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි ශීලව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි දෘෂ්ටිව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි අන්‍යතරාන්‍යතරව්‍යසනයෙකින් සමන්විත වූවහුගේ අන්‍යතරාන්‍යතර දුඃඛභේතුවකින් පහස්නා ලද්දහුගේ ශෝකයෙක් ශෝකාකාරයෙක් ශෝක කළ බවෙක් ඇතුළත ශෝකයෙක් ඇතුළත පරිශෝකයෙක් සිත දවන අයුරෙක් දොම්නසෙක් ශෝකශල්‍යයෙක් වේ ද, මේ 'ශෝක' යි කියනු ලැබේ.

360. තඤ්ඤා මො පරිදෙවො: ඤාතිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, භොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, රොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, සීලව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, දිට්ඨිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨස්ස, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන ව්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස, ආදෙවො පරිදෙවො ආදෙවනා පරිදෙවනා ආදෙවිතත්තං පරිදෙවිතත්තං වාචා පලාපො විජ්ජලාපො ලාලජ්ජො ලාලජ්ජනා ලාලජ්ජිතත්තං, අයං චුච්චති පරිදෙවො.

360. එහි පරිදේව කවරෙ යත්: ඤාතිව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි භෝගව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි රෝගව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි ශීලව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි දෘෂ්ටිව්‍යසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි

අන්‍යතරාන්‍යතරවාසනයෙකින් සමන්විත වුවහුගේ අන්‍යතරාන්‍යතර දුඃභේතුවකින් පහස්නා ලද්දහුගේ (යම්) නම කියා හැඳීමෙන් නම කියා හඬන අයුරෙක් ගුණ කියා හඬන අයුරෙක් නම කියා හඬන බවෙන් ගුණ කියා හඬන බවෙන් වචනයෙන් ප්‍රලාපයෙන් විප්‍රලාපයෙන් පුනපුනා කීමෙන් පුනපුනා කියන අයුරෙක් පුනපුනා කී බවෙන් වේ ද, මේ ‘පරිදේව’ යි කියනු ලැබේ.

361. තඤ්ඤතමං දුක්ඛං: යං කායිකං අසාතං කායිකං දුක්ඛං කායසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං, කායසම්ඵස්සජා අසාතා දුක්ඛා වෙදනා, ඉදං වුව්වති දුක්ඛං.

361. එහි දුඃඛ කවරෙ යත්: යම් කායික වූ නො සුවයෙන් කායික වූ දුකෙක් කාපහසින් උපන් නො සුව වූ දුක් වූ වේදයිතයෙන් කාපහසින් උපන් නො සුව වූ දුක් වූ වේදනායෙන් වේ ද, මේ ‘දුඃඛ’ යි කියනු ලැබේ.

362. තඤ්ඤතමං දොමනස්සං: යං චෙතසිකං අසාතං චෙතසිකං දුක්ඛං චෙතොසම්ඵස්සජං අසාතං දුක්ඛං වෙදයිතං, චෙතොසම්ඵස්සජා අසාතා දුක්ඛා වෙදනා, ඉදං වුව්වති දොමනස්සං.

362. එහි ‘දොමනස්ස’ කවරෙ යත්: යම් චෙතසික වූ නො සුවයෙන් චෙතසික වූ දුකෙක් සිත්පහසින් උපන් නො සුව වූ දුක් වූ වේදයිතයෙන් සිත්පහසින් උපන් නො සුව වූ දුක වූ වේදනායෙන් වේ ද, මේ ‘දොමනස්ස’ යි කියනු ලැබේ.

363. තඤ්ඤතමො උපායාසො: ඤාතිවාසනෙන වා ඵ්ථිධස්ස, භොගවාසනෙන වා ඵ්ථිධස්ස, රොගවාසනෙන වා ඵ්ථිධස්ස, සීලවාසනෙන වා ඵ්ථිධස්ස, දිට්ඨිවාසනෙන වා ඵ්ථිධස්ස, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන වාසනෙන සමන්තාගතස්ස, අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන ඵ්ථිධස්ස, ආයාසො උපායාසො ආයාසිතත්තං උපායාසිතත්තං, අයං වුව්වති උපායාසො.

363. එහි ‘උපායාස’ කවරෙ යත්: ඤාතිවාසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි භෝගවාසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි රෝගවාසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි ශීලවාසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි දෘෂ්ටිවාසනයෙන් පහස්නා ලද්දහුගේ වේවයි අන්‍යතරාන්‍යතරවාසනයෙකින් සමන්වාගත වුවහුගේ අන්‍යතරාන්‍යතර දුඃඛ භේතුවකින් පහස්නා ලද්දහුගේ ආයාසයෙන් බලවත් ආයාසයෙන් ආයාසයට පැමිණි බවෙන් උපායාසයට පැමිණි බවෙන් වේ ද, මේ ‘උපායාස’ යි කියනු ලැබේ.

364. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොතීති: එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සඬගති භොතී. සමාගමො භොතී. සමොධානං භොතී. පාතුභාවො භොතී, තෙන වුව්වති එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොතීති.

364. ‘එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයෝ භොතී’ යනු: මෙසේ අමිශ්‍ර වූ නොභොත් සියලු දුඃඛරාශිහුගේ එක්වීම වෙයි, සමාගමය වෙයි, සමවධානය වෙයි, ප්‍රාදුභාවය වේ. එහෙයින් කියනු ලැබෙයි: ‘එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයෝ භොතී’ යි.